

ЖОРЖ САНД

RANSKALAISIA

KANSANSATUJA JA

TARINOITA

Жорж Санд

Ranskalaisia kansansatuja ja tarinoita

«Public Domain»

Санд Ж.

Ranskalaisia kansansatuja ja tarinoita / Ж. Санд — «Public Domain»,

Содержание

AARNE-VALKEAT	5
METSÄN HÄVITTÄJÄ	8
NEITOSET	12
Конец ознакомительного фрагмента.	15

George Sand

Ranskalaisia kansansatuja ja tarinoita

AARNE-VALKEAT

Ne ovat turmiollisia, itsepäisiä henkiä. Niin pian kuin huomaavat matkustajan, ympäröivät ne hänen, kiusaavat ja härsyttävät häntä. Sitte ne pakenevat ja vetäytyvät erämetseen; ja niin hänen kokonaan eksytettyään, katoavat.

Maurice Sand.

Virvatulet eli liekkiöt, joiksi aarne-valkeat myöskin kutsutaan, ovat sinertäviä ilman-ilmioitä, joita jokainen on joskus yöllä nähnyt liehuvan liikkumattomien lätäköiden tynnellä pinnalla. Sanotaan näiden ilman-merkkien olevan itsessään liikkumattomia, mutta vähinkin tuulenpuuska saattaa ne leimuamaan, ja silloin näyttävät ne muuttavan paikkaa, mikä joko huvittaa tahi peljättää näkijän mielikuvitusta sen mukaan, kuin hän on taipuvainen synkkämielisyys- tai iloiseen runollisuuteen.

Rahvas eli yhteinen kansa luulee niitä kiirastulesa [Kiirastuli on se välitila, johon katoollisen uskon mukaan luullaan kuolleitten sielujen ensiksi joutuvan ja josta jälkeen jääneiden rukouksien ja sielumessujen uskotaan voivan heitä vielä pelastaa.] oleviksi sieluiksi, jotka anovat ihmisten esirukouksia, taikka pahoiksi hengiksi, jotka kavalasti houkuttelevat heitä hurjasti juoksemaan tuhansiin mutkiin ja viimein vievät heidät jonkun lammikon tahi virran pohjaan. Samoin kuin peikot, niin nämäkin kuuluvat nauravan sitä heleämmästi, jota varmemmin ne näkevät saavansa saaliinsa auttamattomaan perikatoon.

Mielipiteet ovat sängen erilaiset näiden liekkiöiden parempien tahi pahempien aikeiden ja luonteiden suhteen. Niitä on semmoisiakin olemassa, jotka vaan siihen tyytyvät, että saattavat ihmiset eksyksiin ja jotka tarkoituksensa perille päästäkseen, mielihyvällä pukeutuvat eri haahmoihin.

Oli kerta lammaspaimen – niin kerrotaan – joka oli niin osannut saavuttaa niiden suosion, että ne sekä menivät että tulivat hänen käskystänsä. Näiden suojeluksessa menestyi hänelle kaikki hyvin. Hänen lammaslaumansa viihtyi ja mitä häneen itseen tuli, ei hän koskaan sairastanut, vaan nukkui levollisesti ja söi halukkaasti niin suvella kuin talvellakin. Mutta yht'äkkiä rupesi hän laihtumaan, kävi kalpeaksi ja surumieliseksi. Kun häneltä kysyttiin syytä tähän, kertoi hän seuraavan:

Muuanna yönä hänen maata pantuansa lammastarhan vieressä olevaan majaan, herätti hänet kirkas valo ja hänen asuntonsa katolta kuuluva kova kolkutus.

– Mikä nyt on hätänä? kysyi hän, varsin oudoksuen, ett'eivät koirat olleet häntä varoittaneet.

Mutta ennenkuin hän oli ehtinyt nousta, sillä hän tuntui uupuneelta ja oli ikäänkuin tukehtumaisillaan, näki hän edessään naisen, joka oli niin pieni, niin pieni, ja niin hoikka ja niin vanha, jotta hän hämmästytti, sillä ei yksikään elävä nainen voinut olla sellainen. Tällä ei ollut muuta vaatetusta kuin pitkät, valkoiset hiuksensa, jotka kokonaan peittivät haamun, niin ett'ei muuta näkynyt kuin pienet, ryppyiset kasvonsa ja vähäiset kuihtuneet jalkansa.

– No, poikueni, virkkoi se, tule nyt minun kanssani, hetki on tullut.

– Mikä hetki? kysyi paimen vallan ällistyneenä.

– Naimisemme hetki, vastasi nainen; olethan luvannut ottaa minut vaimoksesi.

– Oho, sitä en luulisi, kosk'en edes teitä tunnekaan enkä milloinkaan ennen ole teitä nähnyt.

– Sinä valehtelet, paimen kulta! Sinä olet nähnyt minua minun loistavassa muodossani. Etkö tunne suo-liekkiöiden haltiaa? Ja etkö ole vannonut suorittaa ensimmäistä pyyntöäni, palkaksi siitä suuresta avusta, jonka olet minulta saanut?

– Sepä tosi, mummu kulta; minä en ole se mies, joka lupaustani rikkoisin; mutta tuon valan minä tein sillä ehdolla, ett'ei se sotisi kristin-uskoani ja sieluni parasta vastaan.

– No! kaikkea tässä pitää kuulla! Enhän minä tule niinkuin yölutka sinua viettelemään. Tulenhan minä säädyllisesti puettuna kauniisiin, hopeaisiin hiuksiini ja koristettuna kuin morsian. Vihille minä vien sinut yölliseen kirkkoon eikä mikään ole elävän ihmisen sielulle niin terveellistä kuin avio minun kaltaiseni kauniin hengen kanssa. No, tuletkos? Ei minulla ole aikaa tässä turhaan haastella.

Ja hän aikoi viedä paimenta muassansa pois. Mutta vallan hämmästyneenä, väistyi tämä, sanoen:

– Eikä, hyvä rouva! se olisi liian suuri kunnia minun kaltaiselleni miesparalle, ja sitä paitse minä olen vannonut pyhälle Andre'lle, joka on minun suojelus-pyhimykseni, pysyä poikamiehenä koko elinaikani.

Pyhimyksen nimi ynnä paimenen kieltävä vastaus saattoi ämmän aivan vihan vimmaan. Hän rupesi hyppimään ja torumaan, rajuten kuin tuuliaispää. Siinä hiuksetkin joutuivat epäjärjestykseen, jotta hänen musta ja karvainen vartalonsa tuli näkyviin. Andre (tämä oli paimenen nimi) kauhistui nähdessään, että se oli vuohen ruumis, vaikka pää, kädet ja jalat olivat ikivanhan ämmän.

– Palaja helvettiin, ilkeä velho-akka! kiljasi hän; minä manaan ja kiroon sinua nimessä...

Hän aikoi tehdä ristinmerkin, vaan huomasi sen tarpeettomaksi, sillä niin pian kuin hän nosti kätensä, oli kummitus kadonnut, eikä siitä ollut muuta jäljellä kuin pieni sininen liekki, joka liehui lammastarhan takana.

– Hyvä vaan, virkkoi paimen, liehu sinä liekkiä niin paljon kuin tahdot, minä en välitä, vaan nauran valollesi ja kujeillesi.

Tämän jälkeen aikoi hän mennä maata, mutta katso! hänen koiransa, jotka siihen saakka olivat maanneet ikäänkuin lumottuina, rupesivat haukkuen ja irvistellen hyppimään hänen päällensä ikäänkuin häntä tappaakseen, niin että hän suutuksissaan otti rautapiikkisen sauvansa, ja pieksi sillä niitä niinkuin ne huonon vartioitsemisensa sekä hurjuutensa takia ansaitivatkin.

Väristen ja vinkuen kyyristyivät koirat hänen jalkainsa eteen maata, ikäänkuin olisivat katuneet pahaäkäytöstänsä, johon tuo paha kummitus oli heidät pakoittanut. Saatuansa ne masentumaan ja nöyrytymään, aikoi Andre jälleen nukkua, mutta silloin ryntäsivätkin koirat ulos ja syöksyivät ikäänkuin raatelevaiset pedot hänen karjalaumaansa. Hänen kaksi sataa lammastansa hyppäsi pelästyneinä ja hurmaantuneina yli tarhan aidan ja kiiti niittyjen poikki, juosten ikäänkuin hirviksi muuttuneina, ja koirat taas raivoissaan kuin sudet ajoivat niitä takaa, pureksien niiden jalkoja ja repien löyhyvää villaa, joka valkoisina hattaroina hasertui ja tarttui pensaisiin.

Tuskissaan ei paimen ehtinyt edes pukea liiviä yllensä eikä kenkiä jalkoihinsa, jotka kuumuuden tähden oli riisunut. Hän rupesi juoksemaan karjansa perään, kiroten koiriansa, jotka eivät häntä vähääkään totelleet, vaan karkasivat täyttä vauhtia, ulvoen kuin jänistä ajavat metsäkoirat, ja hämmästyneet lampaat pakenivat niiden edeltä.

Näin samosivat lampaat, koirat sekä paimen ympäri liekkiösuota eikä Andre-paran onnistunut saavuttaa karjaansa eikä saada koiriansa hillityiksi, jotka hän vihoissansa heti paikalla olisi tappanut, jos vaan olisi saanut käsiinsä.

Vihdoin, kun päivä jo alkoi koittaa, huomasi hän ihmekseen, että lampaat, joita hän ajoi takaa, olivatki hyvin hoikkia ja pitkiä naisia, jotka lentelivät kuin tuuli ja näyttivät yhtä väsymättömältä kuin sekini.

Mitä koiriin tulee, niin ne olivat muuttuneet kahdeksi isoksi korpiksi, jotka vaakkuen lensivät oksasta oksaan.

Hän ymmärsi nyt olevansa noiduttu ja peräti väsyneenä ja murheellisena palasi hän lammastarhaansa, jossa hän ihmekseen huomasi karjansa levollisesti nukkuvan ja koirien niitä vartioitsevan; viimeainitut juoksivat vielä liehakoiden häntä vastaankin.

Paimen heittäytyi pitkäkseen vuoteellensa ja nukkui paikalla kuin kivi. Mutta tulevana aamuna, kun hän auringon nousten luki lampaansa, huomasi hän että yksi oli poissa.

Illalla eräs mies, jolla oli puunhakkuuta liekkiö-nevan ympärillä, aasinsa seljässä toi hänelle hukkuneen lampaan, nuhdellen häntä hänen huolimattomasta kaitsemisestansa ja varoittaen häntä vastedes yhtä sikeästi nukkumasta, jos mielisi säilyttää hyvää mainettansa ja isäntänsä luottamusta.

Paimen-raukalla oli paljon huolta tämän asian tähden, josta hän ei yhtään ymmärtänyt ja joka hänen pahaksi onnekseen seuraavana aamuna taas uudistui, ehkä toisella tavalla.

Tällä kertaa oli hän näkevinään vanhan uhkean hopeasarvisen vuohen, joka houkutteli lampaita ja jota ne seurasivat ikäänkuin kilit hyppien ympäri suurta nevaa. Hän näki koiransa paimeniksi muuttuneina ja itsensä pukiksi, jota nuo paimenet pakoittivat juoksemaan.

Samaten kuin edellisenäkin päivänä, hän nytkin auringon noustessa seisahtui ja huomasi taas nuo valkoset liekkiöt, jotka jo ennenkin olivat häntä viettelleet. Hän palasi kotiinsa ja tapasi kaikki lampaansa sekä koiransa levossa paikoillansa. Väsymyksestä nääntymäisillään vaipui hän uneen ja nousi myöhäseen, luki lampaansa ja näki, että taas oli yksi kadonnut.

Tällä kertaa hän oitis riensi lammelle, jossa yksi lammas juurikään oli hukkumaisillaan. Hän veti sen vedestä, mutta se oli liian myöhäistä eikä se enään kelvannut muuksi kuin nyljettäväksi.

Tuo ilkeä vastahakoisuus oli jo kestänyt kahdeksan vuorokautta. Kahdeksan elävää puuttui laumasta ja paimen – joko hän sitte nukkuessansa todellakin juoksi niinkuin unessa kävijä ainakin tahi ainoastaan kuumeen hourauksissa luuli noin rientelevänsä – tunsu itsensä niin hermottomaksi ja kipeäksi, että pelkäsi pian kuolevansa.

Muuan vanha, kaiketi viisas paimen, jolle hän vaivojansa kertoi, sanoi hänelle:

– Ei liene muuta neuvoa, veikkoseni, kuin ettäs nait tuon akan, taikka sinä menetät paikkasi. Minä olen kuullut tuosta hopeasarvi-vuohesta puhuttavan, kuinka se vaivasi erästä paimenta niin, että hän murheesta sairastui ja kuoli. Siitäpä syystä minä en koskaan ole pitänyt minkäänlaista yhteyttä noiden liekkiöiden kanssa, vaikka ne ehkä olisivat saattaneet minua hyödyttää ja vaikka minä kyllä olen nähnyt niiden tanssivan lammastarhani ulkopuolella kauniitten, nuorten naisten haamuissa.

– Ehkäpä taitaisitte neuvoa minulle jotain vaihtokeinoa, jonka avulla pääsisin tästä vapaaksi? kysyi Andre vallan alakuloisena.

– Minä olen kuullut kerrottavan, vastasi vanhus, että se, joka voisi saada tuon ilkeän vuohen parran ajetuksi, sen jälkeen voisi mielensä mukaan hallita sitä; mutta se kuuluu olevan sangen vaarallinen yritys, sillä jos yhden ainoankin karvan jätät ajamatta, niin vuohi saa voimansa takasin ja vääntää sinulta niskat poikki.

– Toden totta, tekisipä minun mieli tuota keinoa koittaa, vastasi Andre; sillä minulle on yhdentekevä, jos minä menettäisinkin henkeni, koska kuitenkin nytkin riudun riutumistani.

Seuraavana yönä näki taas paimen akan aarnio-valkean muodossa lähestyvän hänen majaan ja hän huusi sille:

– Tuleppas tänne ihana impi, niin paikalla pidämme häät. Mimmoiset nuo häät olivatkaan, sitä ei koskaan ole saatu kuulla; mutta sydänyön aikana, kun akka oli vaipunut sikeään uneen, tarttui paimen lammas-rautoihinsa ja keritsi niin taitavasti morsiameltansa parran, jotta leuka jäi vallan paljaaksi, ja ihmekseen näki hän silloin, että se oli valkouen ja hieno kuin nuoren tytön leuka. Silloin hänen päähänsä juolahti se ajatus, että hän samoin voisi keritä koko vuohi-puolionsa, niin ehkä se karvansa kanssa menettäisi rumuutensa ja ilkeytensä.

Koska se yhä nukkui tahi ainakin oli nukkuvinaan, niin ei mikään tuota keritsemistä estänyt. Mutta työnsä päätettyään huomasi hän kummastukseksseen, että hän oli kerinnyt pihlajaisen sauvansa ja että hän makasi ihan yksin sen vieressä.

Peloissaan mitä tämä uusi tenhous taas merkitsisi, nousi hän vuoteelta ja ensimmäiseksi työkseen luki lampaansa. Niiden luku oli kaksi sataa, ikäänkuin ei yksikään niistä milloinkaan olisi hukkunut.

Hät' hätää poltti hän sitten kaikki vuohen karvat ja kiitti hyvää pyhimystensä, joka ei enään tästä puoleen sallinut liekkiöiden häntä kiusata.

METSÄN HÄVITTÄJÄ

Onneton se nainen, joka puuta metsässä kootessaan tiellään tapaa punahaarniska-miehen. Tämä, vaikka hän hävittää metsän puut, ei kuitenkaan salli ihmisten hyötyä hänen raivoamisestansa.

Maurice Sand.

Köyhä kansa on joskus erinomaisesti runollinen. Sitä todistaa tämäkin tarina, jossa se niin suloisella surumielisyydellä laskee leikkiä omasta köyhyydestään:

"Huhtikuussa kultarinta-kerttu ja hippi-kerttunen tapasivat toisensa metsässä ja rupesivat toisensa voimista ja aikaan-tuloa kyselemään.

" – Onhan sitä nyt sentähden hiljakseen meneskely, sanoi kultarinta-kerttu; minä olen viettänyt hyvää talvea.

" – Samoin minäkin, vastasi hippi-kerttunen; minä olen elänyt halkojen-hakkaajan luona ja minulla on ollut yltäkyllin lämmintä! Noilla ihmisillä – tiedätkös, veli kulta – on valkeita uuneissaan ja he polttavat niin suuria halkoja kuin minun sääreni!"

" – Todellako? kysyi kultarinta-kerttu kummastuen. Ja minä olen syönyt vatsani pakolleen maanviljelijän luona. Hänellä oli jyviä aitassaan, ja kosolta niitä olikin! kun laattialla seisoin, niin ne ulottuivat vatsaani saakka."

Talonpoikaisen kansan kummitus-näöt niinkuin myös sen muinais-sadut antavat usein aihetta taikaluuloihin ja kansan taruihin, jotka osoittavat, että sillä, vaikka se tavallisesti on selvempää havainto-voimaa vailla, on erinomaisen runollinen kyky kuvailemaan esineitä eläviksi olennoiksi ja heti käsittää niiden eriskummaisia puolia.

Mustiin pilviin laskeutuvan auringon tulenväriset heijastukset ovat synnyttäneet luulon valkeaeli punahaarniska-miehestä. Sen luullaan asuvan niitty-lepässä, joka hakattaessa näyttää sisältä voipunaselta, ja juoksevan puusta puuhun kaataen tai syyttäen niitä palamaan.

Hän se muka on, joka yöllä virittää noita hirmuisia tulipaloja, jotka hävittävät kokonaisia metsiä ja joidenka syyttämisestä ei milloinkaan saada selkoa ja useinkin luullaan pahan suopain ihmisten teoksi. – Sivumennessä ilmoitettakoon, että meteorein putoaminen on kylläinen selitys noihin tulipaloihin ja meidän-aikainen rahvas alkaa jo sitä ymmärtää.

Kun mennä vuonna eräs vaimo Berthenoux'issa istui ovensa edustalla sukkaa kutoen, näki hän äkkiä niin kirkkaan valon, että se kovin häikäisi hänen silmiään, ja kuuli semmoisen jyrinän, että luuli joutuvansa kuuroksi. Minuutin kuluessa oli hänen huoneensa jo ilmi-tulesa; ja niin oli hätää, että tuskin ennätti sylissänsä pelastaa nukkuvan lapsensa. Hän näki huoneensa palavan semmoisella vauhdilla, ett'ei sitä voinut muuksi uskoa kuin noidutuksi.

– Ei se tavallista tulta ollut, kertoi vaimo; minä näin kyllä jotain taivaasta putoavan, vaan se ei ollut tavallista ukkosen-valkeaa, sillä taivas oli ihan selkeä eikä raju-ilmasta ollut enteitäkään.

Lukuisa joukko todistajia vakuutti tämän tapauksen todeksi, mutta ei kenenkään mieleen johtunut syyttää vaimo-parkaa perkeleelle antautumisesta tahi syypääksi Jumalan vihaan. Sata vuotta takaperin olisi asia toisin käynyt. Onneton vaimo olisi joutunut kirouksen alaiseksi ja jokaisen hyljättäväksi. Kaksi sataa vuotta sitte olisi varmaan tuon tapauksen tähden tuomittu elävänä poltettavaksi joko tuvan omistaja tahi mikä ohitsekulkeva tahansa, joka kohtauksen hetkenä olisi sattunut aivastelemaan.

Tuli-miestä kutsutaan myös *metsän-hävittäjäksi*. Hän ilmaantuu useammassa muodossa, ja toimittaa eri vehkeitään sen seudun mukaan, missä hän oleilee. Ei hän aina salamoitse eikä sytytä metsiä palamaan ja useammin häntä kuullaan kuin nähdään. Sumuisina öinä hän kahta kiivaammin iskee puihin ja metsänvartijat, jotka luulevat olevansa rohkeain metsän-varkaiden kanssa tekemisissä, rientävät häntä tavoittelemaan ja saavat joskus nähdä hänen mahdikkaan kirveensä mätkähtävän.

Mutta kas kummaa! Noissa isoissa puissa, joidenka kuultiin vinkuvan hänen iskuistansa ja joissa luultiin olevan syviä lovia, niissä ei havaittu pienintäkään uurrosta.

Metsän-hävittäjä eli hakkaaja eli kolkuttaja – kummituksella on kaikki nämä nimet – rupee väliin, kun hän johonkuhun metsään mielistyy, sen suojelushengeksi. Varokoon jokainen kajoomasta niihin puihin, joihin hän mieltymyksensä merkiksi on kirveellensä iskenyt.

Tunnettu asia on, että lahonneista puista väliin lähtee kimaltava valo, joka on ihan todellinen ja selvästi näkyvä, ja joka on antanut aihetta useampiin näkyhairauksiin. Olen kerta matkustaessani nähnyt tällöistä mitä kauniimmasti loistavaa puuta ja talonpoika, joka minua saattoi, kertoi minulle seuraavan tarinan:

"Eräs pappi, joka ei mitään peljännyt, kulki usein ehtoosin metsän läpi palatessaan naapuripitäjästä, jossa hän tuon tuostakin kävi illallisella ja korttia lyömässä muutaman virkaveljensä kanssa.

"Joka kerta näki hän samalla paikkaa hohtavan valon, jota hän ei kuitenkaan sen likemmin tarkastanut, vaikka hänen hevosensa joka kerta poukahti ja hörhisteli korviansa, ikäänkuin se olisi nähnyt tai kuullut jotain eriskummallista.

"Eräänä ehtona kun valo näytti loistavan kirkaammin ja hevosensakin oli tavallista levottomampi, päätti pappi ottaa selkoa asiasta ja aikoi ajaa metsään, josta valo näkyi; vaan hänen täytyi luopua tuumastaan, päättäen päivällä käydä katsomassa, olisiko siellä joku huolimattomasti peitetty sysihauta, joka voisi sytyttää metsää palamaan.

"Toisena päivänä hän siis aamulla meni asiaa tutkistelemaan, mutta neljännes-peninkulman piirissä ei hän löytänyt ainoatakaan sytytettyä eikä sammutettuakaan sysihautaa, ei ainoatakaan mökkiä eikä missään tulen jälkiä tahi valon aihetta. Hän jätti etsimisensä sikseen asiasta enempää ajattelematta.

"Mutta viikkoa myöhemmin sydän-yön aikana samaa tietä kulkiessaan näki hän suuren loistavan tulikehän tiellä välkkyvän; hänen hevosensa hyppäsi pystyyn eikä millään muotoa mennyt eteenpäin.

"Pappi astui alas hevosen selästä ja taluttaen sitä suitsista meni hän uskaliaasti tulikehän keskelle, mutta tuli ei häntä polttanut eikä hän edes tuntenut siitä mitään lämpöäkään lähtevän.

"Tuo seikka kummastutti häntä niin suuresti, että hän, kehän keskelle saavuttuansa, ei voinut pidättää nauruansa, vaan huusi:

" – No, onpa tämä, hitto vieköön, ensimmäinen kerta eläissäni, jolloin kylmää tulta näen!

"Papilla, joka ennen oli palvellut sotasaarnaajana, oli häijy tottumus sekoittaa kirouksia puheesensa, mitään pahaakaan sillä tarkoittamatta.

"Nämät kevytmieliset sanat olivat tuskin ehtineet lähteä hänen suustansa, ennenkuin hän kuuli äänen, joka pihisi ikäänkuin rasva pannussa, ja kuului tulevan maan alta. Ääni puhui:

" – Jos mielit kuumaa valkeaa, niin sitä kyllä sinulle annetaan.

"Tuota kuullessaan tunsu pappi ruumistaan karmivan; kuitenkin ei hän menettänyt rohkeuttansa, vaan vastasi heti:

" – Suur' kiitosta, maan alla oleva veli-kulta, mutta minä en ole mitään vailla.

"Tuli lakkasi paikalla palamasta ja ääni kuului vetäytyvän syvemmälle maan sisään, mutisten:

" – Pelkuri pappi, pelkuri-pappi, mene maata! Mene maata, pelkuri-pappi!

"Tämä solvaus pisti entisen sotilas-papin vihoiksi.

" – Vai pelkuri-pappiko? Miks'et tule näkyviin, että saisin antaa sinulle hiukan selkään, sinä mokoma valkean-virittäjä, joka maan alla piiloittelet?

"Ja kepillänsä hän piirsi ympärilleen suuren kehän samaan paikkaan, missä loistavan tuli-kehän oli nähnyt, ja yhä nauraen jatkoi hän:

" – Ähää! Näetkös nyt, ett'en huoli mennä tästä ulommaksi? Tämän kehän keskellä minä järkähtämättä sinua odotan, olletko piru tahi ihminen!

"Ja koska ei mitään näkynyt eikä kuulunut, rupesi hän huitomaan kepillään, lyöden ees-taas oikeaan ja vasempaan joka taholle ja joka sutkauksella kuuli hän kiljahduksia ja huutoja ikäänkuin tuo aika selkäsauna olisi sattunut kolmeenkymmeneen näkymättömään pahaan henkeen.

"Koska tämä leikki huvitti hänen ylvästelevää mieltänsä, hosui hän ympärillensä näin tuntikauden, yltyen yltymistään, kunnes huudot ja valitukset, jotka olivat käyneet yhä heikommiksi, muuttuivat hiljaisiksi huokauksiksi, ja nekin viimein vallan vaikenivat ja syvä hiljaisuus vallitsi.

"Silloin pappi, jota tämä työ oli hiestyttänyt, astui ulos kehästä ja meni hakemaan hevostansa, joka oli paennut vähän matkan päähän.

"Pyhittyään hi'en otsastaan ja noustuansa hevosen selkään, jatkoi hän jälleen matkaansa pappilaan eikä hän sittemmin koskaan nähnyt valkeaa metsässä.

"Mutta samana vuonna, päivää ennen pyhimysten juhlaa, kuuli hän sydän-yön aikana ovelle kolkutettavan. Hän huusi lukkaria, joka toimitti palvelijan virkaa hänen luonansa ja sanoi hänelle:

" – Tuolla on joku ovea kolkuttamassa. Menepäs katsomaan mikä siellä on!

"Lukkari meni avaamaan ja palasi sanoen:

" – Toden totta, herra pastori, te olette nähnyt unta, sillä oven takana ei ollut ketään.

"Pappi meni horrokseen uudestaan, mutta kuullessaan toisen kerran kolkutettavan, heräsi hän taas ja meni vieläkin palvelijaansa huutamaan, mutta tämä vaan kääntyi vuoteellansa vannoten että pappi oli erehtynyt. Hän puolestansa ei ollut mitään kuullut.

"Pappi palasi vuoteellensa, mutta nyt koputettiin jälleen.

" – Jean, huusi hän, oletko tullut kuuroksi, vai onko minun korvissani vikaa?

" – Jospa se ei vaan olisi teidän päässä, herra pastori, vastasi Jean; minä en kuule muuta kuin kirkontornin kellon, joka panee 'tik tak' ja tarhapöllön, joka tornissa huutaa 'uhuh, uhuh!'

"Pappi alkoi uskoa, että tämä kai oli varoitus Jumalalta, jotta hän tietäisi valmistaa itseänsä kuolemaan.

"Mutta koska hän oli sitä lajia miehiä, jotka tahtovat päästä joka asian perille, niin hän tarkemmin tätä seikkaa tutkiaksensa pisti valkean lyhtyynsä ja meni itse alas ovea avaamaan.

" – Hyvää yötä, herra pastori, tervehti häntä ääni, jonka hän hyvin tunsu, vaikka hän ei ketään ihmistä nähnyt.

" – Hyvää yötä, Cadet isäntä, vastasi pappi hämmästyttä.

"Ja hän sulki taas oven, ihmetellen itsekseen tätä tapausta, sillä noin vuotta takaperin oli hän saattanut Cadet isäntää hautaan.

"Hän alkoi nousta ylös portaita palatakseen huoneesensa, kun taas kolkutettiin.

" – Kas sitä, sanoi pappi, vainaja parka unhotti anoa minulta esirukouksia; niitä ei sovi häneltä kieltää.

"Ja hän avasi jälleen oven kysyen:

" – Tekö isäntä siellä vielä olette?

" – Ei, herra pastori vastasi nais-ääni; minä tulen toivottamaan teille hyvää yötä.

" – Teille samaten, Guite muori, vastasi pappi ja sulki ovensa.

"Guite muori näetten oli noin kuusi kuukautta tätä ennen kunniallisesti viety hautaan.

"Vieläkin löytiin ovelle ja tällä kertaa pappi kuuli nuoren, hienon äänen häntä puhuttelevan:

" – Minä se olen, Jeanne Bonnine'n pikku-lapsi, jonka Te viime suvena kastoitte ja siunasitte hautaan samana päivänä. Minä olen tullut toivottomaan teille hyvää yötä, herra pastori.

" – Tosiaankin te niin pitkältä sitä minulle toivotatte, että se kestää aamuun saakka. Jos tahdotte osoittaa minulle kohteliaisuutta, niin eikö se kävisi laatuun, että kaikki tulisitte yhtä haavaa? Silloin nämä menot pikemmin päättyisivät."

Heti näkikin kirkkoherra ovensa edessä selvästi toista kymmentä ihmistä, jotka hän vuoden kuluessa oli haudannut, miehiä ja vaimoja, vanhoja ja nuoria: Chaudy isä, joka oli kuollut pellolla viljaa leikatessaan ja jolla vielä oli sirppi kädessä; – Jeanne Bonnin, joka oli kuollut lapsivuoteeseen ja yhä piti pikku-lastaan käsivarrellansa; ja myös kaikki muut, niinkuin esimerkiksi vanha Guitekin,

joka oli kuollut säikähdyksestä, kun *puna-haarniska-mies* eräänä ehtona uhaten ja nuhdellen oli häntä lähestynyt, siitä syystä muka, että muori metsässä oli kokoillut lahonneita halkoja esiliinaansa.

" – No hyvä, rakkaat seurakuntalaiset, minä olen iloissani nähdä teidät jalkeilla, sanoi uskalias kirkkoherra; oletteko te kaikki paratiisissa, rakkaat sielut?

" – Me olemme juur'ikään sinne lähtemäisillämme, herra pastori, vastasi Jeanne; me olimme kiirastulessa, jossa me saimme kärsiä piinaa syntiemme tähden ja meillä oli vartiana eräs paha-henki, joka kaiket yöt hyppelyytti meitä puitten alla; mutta Chassin'in metsässä te pieksitte meitä niin kelpo lailla, että velkakirjamme tuli sillä maksetuksi. Voi, kuinka kovaa te löittekin, herra pastori; Jumala teitä palkitkoon sen hyvän tähden, minkä teitte meidän sieluillemme!

" – No hyvä, lapseni, vastasi pappi. Onnellista matkaa ja rukoilkaa minun puolestani!

"Hän meni maata eikä ollut koskaan ennen niin hyvin nukkunut," sanoi kertoilija päättäen tarinansa.

NEITOSET

Näimme yhden, näimme kaksi,
Suukutonta, silmitöntä.
Näimme kolme, jopa neljä,
Oisin mielelläin ne piessyt.
Viisi, kuusi vielä näimme
Lentelevän, hyppelevän,
Niiden jäljessä seitsemäs,
Vaan ei tullut kahdeksas.

Vanha laulu, Maurice Sand'in keräimiä.

Berry-nimisen maakunnan *neitoset* näyttävät olevan Normmandie'n impien sukua, jotka "Normandie'n ihmeiden" kertoilija kuvaa jättiläis-olennoiksi. Ne ovat liikkumattomia ja niiden ulkomuoto on niin epäselvä, ett'ei niissä voi erottaa jäseniä eikä kasvoja. Kun niitä lähestyy, pakenevat ne, hyppien vallankin ketterästi epätasaisilla harppauksilla.

Näitä *neitosia* eli *valkoisia tyttöjä* löytyy joka maakunnassa. Minä en usko niiden olevan gallilaista sukuperää, vaan pikemmin ranskalaista syntyä keski-ajalta saakka. Olkoon tämä asia kuinka tahansa, tahdon minä tässä kertoa erään mitä täydellisimmän niitä koskevan tarinan, jonka olen sattunut saamaan.

Viime vuosisadalla eräs aatelismies Berry'ssa nimeltä Jean de la Selle, asui Villemort'in metsässä sijaitsevassa linnassaan. Maisema, joka oli kolkkoa ja raivaamatonta, näytti hauskemmalta! metsänrinteessä, missä kuiva, tasainen ja tammipuuta kasvava maa aleni niittyjä kohti, joidenka yli tulvaili joukko nykyaikaan huonossa kunnossa olevia pieniä kala-lammikoita.

Siihen aikaan, josta me puhumme, olivat M. de la Selle'n niityt aivan veden vallassa, koska hänellä ei ollut varoja parantaa tosin kyllä avaroita, mutta muuten kehoja ja vähän tuottavia maitaan.

Kuitenkin eli hän tyytyväisenä, hän kun oli vaatimaton, iloinen ja siivo luonteeltaan. Naapurit halusivat hänen seuraansa hänen iloisen mielensä, hyvän ymmärryksensä ja metsästyksen intonsa tähden. Ympäristön ynnä hänen maallaan asuvat talonpojat pitivät häntä erinomaisen hyvän laatusena sekä tunnollisena miehenä ja sanoivat, että hän antaisi vaikka ryöstää paidan yltänsä ja hevosen altansa, ennenkuin tekisi äyrinkään vääryyden yhdelle ainoalle naapureistansa.

No niin! Eräänä ehtoon tapahtui, että M. de la Selle, joka oli käynyt Berthenoux'n markkinoilla myymässä härkä-paria, palasi pitkin metsän-rinnettä älykkään ja ymmärtäväisen lampuotinsa, pitkä-Luneau'n, seurassa tuoden laihan, harmaan tammansa selässä kuusi sataa livre'ä suurissa hopearahoissa, joissa oli Ludvikki XIV:n muotokuva. Nämät rahat olivat myytyjen härkien hinta.

Niinkuin oikea maalainen ainakin oli M. de la Selle syönyt päivällistä lehtipuitten varjossa ja kosk'ei hän mielellänsä juonut yksin, oli hän haastanut Pitkä-Luneau'n istumaan viereensä ja kehottanut hänen maistamaan isäntänsä maalla kasvanutta viiniä. Antaaksensa hyvän esimerkin ja saadaksensa Luneau'takin juomaan oli hän itse ahkeraan maistellut.

Mutta viini ja lämmin sekä matkan vaivat ja vielä päälliseksi kimon tasainen juoksu olivat M. de la Selle'ä nukuttaneet, niin että hän kotiin saapuessaan tiesi tuskin mitään matkastansa, kuinka kauan se oli kestänyt ja mitä tietä hän oli kulkenut. Luneau'n asiana oli saattaa häntä ja hyvin oli hän tehtävänsä suorittanutkin, sillä he pääsivät terveinä ja loukkaantumattomina matkansa perille; eikä heidän hevosissansaakaan ollut hikipisaraa.

Päissänsä M. de la Selle ei ensinkään ollut. Hänen ijässänsä ei kukaan vielä ollut nähnyt häntä juomisesta tunnottomana. Riisuttuansa saappaat jaloistaan, käski hän renkinsä viedä matkalaukun

hänen huoneesensa; sitte hän aivan järkevästi keskusteli Pitkä-Luneau'n kanssa ja hyvää yötä sanottuaan kävi hän hoipertelematta vuoteesensa.

Mutta seuraavana päivänä, kun hän avasi matkalaukkunsa, ottaaksensa sieltä rahat, ei hän löytänyt muuta kuin joukon suuria piikivi-liuskoja, ja turhaan etsittyänsä, täytyi hänen väkisinkin uskoa että rahansa olivat varastetut.

Pitkä-Luneau, jonka hän käsketti luoksensa, häneltä neuvoa kysyäkseen, vannoi *pyhän öljyn ja kasteen kautta*, että oli nähnyt rahat tarkoin luettuna matkalaukussa, jonka hän oli sitonut tamman selkään. Valallaan hän myös vahvisti, ett'ei hän ollut isännästään jäänyt viittä askelta, niinkauvan kun he kulkivat valtatieä. Mutta hän tunnusti myös, että hän, heidän metsään saavuttuansa oli huomannut olevansa hiukan kuuro ja että hän kenties oli nukkunut hevosensa selässä noin neljännes-tunnin. Herätessään näki hän silloin olevansa ihan lähellä "Neitosten ojantoa" ja siitä hetkestä hän ei ollut enää nukkunut eikä myös tavannut ainoatakaan ihmistä.

– No niin, joku varas on meitä pilkkanansa pitänyt. Se on enemmän minun syyni kuin sinun, Luneau-parka, ja viisainta lienee, ett'emme enää asiasta puhukaan. Vahinko on ainoastaan minun, koska sinulla ei ollut mitään osaa eläinten myymisessä. Ja vaikka tämä asia hiukan pahoittaa mieltäni, niin en minä kuitenkaan ota sitä huolehtiakseni. Ehkäpä minä jonkun neuvon keksin, vaikka tosin olen tämän kautta joutunut pieneen pulaan. Sainhan siitä sen opetuksen, ett'en enää toiste hevosen selässä nuku.

Luneau koki turhaan saattaa muutamia lähellä asuvia, köyhiä salametsästäjiä epäluulon alaisiksi.

– Ei suinkaan, vastasi tämä hyvä herra; minä en tahdo syyttää ketään. Kaikki tämän seudun asukkaat ovat rehellisiä ihmisiä. Älkäämme enää siitä puhuko. Minä olen saanut minkä ansaitsin.

– Mutta kenties te olette suutuksissa minulle, hyvä herra?

– Siitäkö ettäs nukuit? En, ystävänä; jos minä olisin uskonut matkalaukun sinun haltuusi, niin olen varma siitä, että olisit pysynyt valveilla. Minä en syytä muita kuin itseäni enkä tosiaankaan ai'oruveta suurella surulla itseäni rankaisemaan. Siinä on kyllä, että olen rahani kadottanut, enkä huoli vielä sen lisäksi menettää hyvää ruokahaluani ja iloista mieltäni.

– Jos minuun luottaisitte, niin antaisitte kuitenkin tutkia "Neitosten ojannon."

– Neitosten ojanto on kahdeksanneksen pituinen ruohoittunut kaivanto; eikä olisi mikään helppo työ räpäpiä siellä olevaa mutaa, ja mitäpä sieltä vihdoinkin löydettäisiinkään. Eihän varas toki niin hullu ollut, että sinne olisi saaliinsa kylvänyt!

– Sanokaa mitä tahdotte, hyvä isäntä, mutta ehkä tämä varas ei olekaan niin luotu, kuin te otaksutte!

– Oho, ukkoseni! Vai sinäkin luulet noita neitosia pahoiksi hengiksi, jotka huviksensa tekevät ihmisille kepposia?

– Siitä minä en tiedä mitään, mutta sen minä tiedän, että eräänä aamuna siellä isäni kanssa ollessani, me niin selvästi näimme ne, kuin minä nyt näen teidät; ja kun me pelästyneinä palasimme kotiin, ei meillä ollut lakkeja päässämme eikä kenkiä jaloissamme ja puukotkin taskuistamme olivat poissa. Ne ovat häijyjä; ne näyttävät aina pakenevan, mutta ihmiseen koskematta ne vievät häneltä kaikki mitä ikänä tahtovat ja pitävät sen omanansa; ainakaan ei ole milloinkaan niiltä saatu mitään takaisin. Jos minä olisin teidän sijassanne, niin minä ojittaisin koko sen suon kuivaksi. Teidän niityllenne siitä olisi hyötyä ja silloin *neitoset* muuttaisivat täältä pois; sillä tietäähän joka viisas ihminen, ett'eivät ne viihdy kuivassa paikassa ja että ne siirtyvät yhdestä suosta ja lammikosta toiseen, sitä myöten kuin sumu, josta ne elävät, vähenee.

– Epäilemättäkin suon ojittaminen olisi suureksi hyödyksi niitylleni. Mutta huolimatta siitä, että tämä työ vetäisi ainakin yhtä paljon rahaa, kuin minä kadotin, tuntuisi minulle sitä paitsi kovin vastenmieliseltä ruveta *neitosia* karkottamaan. Enhän minä niin varmaan tiedä, onko niitä olemassa, kosk'en milloinkaan ole niitä nähnyt, niinkuin en muitakaan sen laatuista aaveita; mutta minun isäni uskoi niitä hiukan ja iso-äitini oli tykkönään vakuutettu niiden olemisesta. Kun niistä puhuttiin, oli isä-

vainajallani tapana sanoa: "Antakaa *neitosten* olla rauhassa, ne eivät koskaan ole tehneet pahaa minulle eikä kenelle muullekaan"; ja iso-äitini sanoi: "Älkää suinkaan kiusatko tahti hätyyttäkö *neitosia*; niiden suojeleminen tuottaa onnea perheelle ja niiden läsnä-olo hyötyä maalle."

– Eivät ne ainakaan ole varjelleet teitä varkailta! vastasi Pitkä-Luneau päätänsä pudistaen.

Noin kymmenen vuotta tämän tapauksen perästä palasi M. de la Selle taas Berthenoux'n markkinoilta. Hänellä oli mukanaan yhtä suuri raha summa kuin se, joka silloin niin eriskummaisella tavalla häneltä katosi, ja ratsasti nytkin samalla harmaalla tammalla joka, vaikka se jo oli sangen vanha, kuitenkin juoksi kompastelematta.

Tällä kertaa matkusti hän yksinensä, kun Pitkä-Luneau oli kuollut muutama kuukausi tätä ennen; eikä hän nyt nukkunut hevosen selässä, sillä hän oli peräti heittänyt pois tuon pahan tavan.

Saavuttuansa metsän-laitaan likelle "Neitosten ojantoa", joka sijaitsee erään pensaita, vanhoja puita ja pitkää ruohoa kasvavan vieremän alla, kävi hän murheelliseksi muistaessaan kaivattua lampuoti-parkaansa, vaikka vainajan Jacques-niminen poika, joka oli yhtä pitkä ja hoikka sekä yhtä sukkela ja älykäs kuin isänsäkin, koki tehdä parastansa täyttääksensä hänen sijaansa.

Mutta vanhain ystävien sijaa ei niin helposti täytetä ja M. de la Selle oli tullut vanhaksi. Hän vaipui surullisiin ajatuksiin, mutta hänen hyvä omatuntonsa karkoitti ne pian ja hän rupesi viheltämään erästä metsästys-laulua lohduttaen itseään sillä, että hän elämässä ja kuolemassa tyytyisi Jumalan tahtoon.

Ehdittyään lähes keskelle suota, näki hän ihmekseen valkoisen haamun, jonka hän siihen saakka oli pitänyt tuommoisena sumu-patsaana, jommoisia nähdään liikkumattomilla vesillä; se muutti paikkaa, sitte se rupesi hyppimään ja kiepsahti pois haihtuen puitten oksien väliin. Toinen jäykempi haamu tuli esiin kahilistosta, seuraten ensimmäistä ja venyen kuin liehuva lieve; sitte tuli kolmas, neljäs ja vieläpä viideskin; ja sitä myöten kuin ne kulkivat M. de la Selle'n ohitse, muuttuivat ne hänen silmänsä edessä tavattoman pitkiksi olennoiksi, jotka olivat vaattetut pitkiin hameisiin. Ne olivat vaaleita ja niiden valvakaat hiukset väliin häilyivät ilmassa ja väliin laahasivat maata, jotta hänen mieleensä johtui, että nuo nyt mahtoivat olla noita kummituksia, joista hän lapsuudessaan oli kuullut kerrottavan. Ja unhottaen miten iso-äitinsä oli häntä varoittanut, ett'ei hän olisi niitä näkevinensä, jos joskus maailmassa ne tapaisi, rupesi hän, kohtelias kun oli, niitä tervehtimään. Hän tervehti niitä jokaista ja kun seitsemäs tuli, joka oli pisin ja muita selvempi, ei hän voinut olla puhumatta, vaan sanoi:

– Nöyrin palvelijanne, ihana impi!

Nämä sanat olivat tuskin lausutut, ennenkuin tuo pitkä impi jo istui hänen takanansa hevosen selässä, kiertäen kylmiä käsivarsiansa hänen ympärillensä. Säikähtyneenä rupesi vanha tamma juoksemaan täyttä laukkaa, vieden M. de la Sellen suon poikki.

Ehkä sangen hämmästyneenä ei hän kuitenkaan tyrmistynyt.

– Toden totta, ajatteli hän, minä en koskaan ole tehnyt kenellekään mitään pahaa; siis ei mikään henkikään voi minua vahingoittaa.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.